

АГРАР

Глас Српске

ДОДАТАК
РЕАЛИЗОВАН
У САРАДЊИ СА
МИНИСТАРСТВОМ
ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И
ВОДОПРИВРЕДЕ
РЕПУБЛИКЕ
СРПСКЕ

сриједа, 28. јул 2021.

ТЕМА

У ПЛАНУ И
ПОРЕЗ НА
НЕОБРАЂЕНО
ЗЕМЉИШТЕ

УЧЕШЋЕ АГРАРА У
БДП-у РС 800 МИЛИОНА

СРПСКА БОГАТА
ЗЕМЉИШНИМ
РЕСУРСИМА

КОРИСТИ СЕ 50
ОДСТО ОБРАДИВИХ
ПОВРШИНА

18 ОДСТО
ДОМАЋИНСТАВА
ПРОИЗВОДИ ВИШАК

НИСКА ПОКРИВЕНОСТ
УВОЗА И ИЗВОЗА

Стратегија развоја пољопривреде и
руралних подручја Српске до 2027. године

Приоритет повећање обрадивих површина и приноса

Фокус ће бити стављен на повећање обрадивих површина, одржив развој, примјену знања, интеграцију производње, прераде и трговине, те стварање услова да млади остану на селу, истакли су из Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Српске

ПИШЕ: ВЕЉКО ЗЕЉКОВИЋ
veljkoz@glassrpske.com

ИЗАЗОВИ И ОДГОВОРИ

Степен искоришћености пољопривредног земљишта у Републици Српској тренутно је на нивоу од 50 одсто од укупно обрадивих површина и намјера Владе Републике Српске и надлежних институција је да у наредном периоду то промијени. Према ријечима савјетника министра пољопривреде Гордане Роквић, анализе стања на терену су показале двојако стање, да је Република Српска у претходном периоду забиљежила повећање просјечне величине пољопривредног газдинства за око 40 одсто, а у исто вријеме и скромно повећање укупних обрадивих површина.

- То је ситуација коју желимо да промијенимо, а један од начина могао би бити и да сви који не обрађују пољопривредно земљиште морају га дати у закуп или плаћати порез на ово необрађено земљиште - поручила је Роквићева.

Како је појаснила, припремљен је документ - Стратегија развоја пољопривреде и руралних подручја Републике Српске до 2027. године, а у ком је фокус, поред повећања обрадивих површина, стављен и на одржив развој, примјену знања, интеграцију производње, прераде и трговине, те стварање услова да млади остану на селу, јер демографско старење становништва и пад броја становника у руралном подручју узима све више маха.

Ради се о пет стратешких циљева, а који би на крају, како је истакла Роквићева, требало да доведу до повећања обима домаће производње, продуктивности, али и конкурентности, како на домаћем, тако и на иностраном тржишту.

Водећи принципи који су "усмјеравали" дефинисане поменутих циљева, наводи Роквићева, били су боље искоришћавање постојећих природних ресурса, развој базиран на додавању

веће вриједности производима, задржавање становништва на селу, те равноправан третман пољопривредних газдинстава у Републици Српској, без обзира на величину.

- Као прво потрудићемо се да усвајањем одређених законских одредби и аката о обавезној обради земљишта анимирамо наше фармере да обрађују више пољопривредног земљишта. Планирано је и активирање тржишта пољопривредног земљишта од стране државе, спровођење пројеката укрупњавања, као и прелазак на плаћање подстицаја по површини обрађеног земљишта - појаснила је савјетница министра пољопривреде.

Када је у питању унапређење продуктивности, планирано је да се оно постигне кроз повећање коришћења обрадивих површина и преноса знања кроз савјетодавне услуге, али и јачање сировинске основе - сјемenske производње, производње репродуктивног материјала и других савремених достигнућа у пољопривредној производњи.

ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСИМА

Акцентат ће бити стављен и на унапређење система квалитета пољопривредних производа, а што би се, према ријечима Роквићева, требало обезбиједити кроз подршку увођењу стандарда квалитета и ознака, као што је заштита географског поријекла. Посебан нагласак биће стављен на подршку органској производњи.

Предвиђен је и развој дистрибутивних функција тржишта, а што се прије свега односи на изградњу и унапређење логистичких функција у пласману производа на тржишту с циљем проудужавања вијека трајања производа, као и изједначавања понуде и тражње на тржишту, постизања већих продај-

Задржати младе на селу и подржати сеоски туризам

них цијена, те избегавања прекомјерне понуде у вријеме пристијећа домаћих производа.

Аграрна политика Републике Српске до сада је у значајној мјери била и производно оријентисана, а не развојно, и то је слика коју ће надлежни покушати промијенити, а кроз обезбјеђивање више финансијских средстава која неће ићи на уштрб подршке аграрној производњи.

Наставиће се и борба против климатских промјена кроз већа улагања у системе за наводњавање, одводњавање, системе заштите вода од загађења и системе управљања отпадом из пољопривреде.

Институционална подршка ће бити пружена и заштити генетичких ресурса, те аутохтоних сорти биљака и раса животиња. Нарочита пажња биће посвећена заштити пољопривредног земљишта од свих облика деградације.

ЖИВОТ НА СЕЛУ

С циљем демографске ревитализације руралних подручја планирани су стартап пакети подршке за младе пољопривредне произвођаче који су се одлучили за заснивање или проширење газдинстава, наставак подршке младим агрономима, технолозима и ветеринарима за

НЕДОСТАТАК СТРУЧЊАКА

На крају 2018. године на евиденцији незапослених лица у Републици Српској било је 2256 лица пољопривредне струке, од чега 1769 са средњом стручном спремом и 487 са високом. Урађене анализе показале су и недостатак савјетодаваца. Тренутно стање: 32 савјетодаваца је на више од 800.000 хектара пољопривредног земљишта и 125.000 пољопривредних домаћинстава.

останак на селу и започињање или проширење постојећег бизниса.

Новчано ће бити подржани и сви облици руралног туризма, занатске дјелатности и различити облици женског предузетништва.

- Рурална подручја су сама по себи вриједност, дио су нашег идентитета, културног и историјског богатства и намјера нам је да подржимо различите пројекте валоризације руралних подручја и руралних производа - нагласила је Роквићева.

Фокус ће бити и на увођењу система квалитета, стандардизацији пољопривредне производње и бољем функционисању ланца снабдијевања у свим сферама

производње, односно боље увезивање примарне производње, прераде и даљег пласмана на тржиште.

Остали стратешки циљеви, како је рекла Роквићева, односе се на одрживо управљање природним ресурсима, гдје Стратегија "одговара" и на све стратешке изазове дефинисане у "Зеленој агенди" Европске уније до 2030. године.

- Након усвајања поменутог документа, слиједи усклађивање правног оквира са мјерицама датим у овом документу, што значи да у наредном периоду слиједи и усвајање новог Закона о пољопривреди, као и новог Закона о подстицајима у пољопривреди - додала је она.

Финансијски оквир за реализацију поменутих циљева се креће око 75 милиона конвертибилних марака, колико је то у овој години, али је предвиђено и годишње повећање ових средстава за два одсто, а што значи да би аграрни буџет 2027. године требало да износи око

84,5 милиона марака, скоро 10 милиона више него ове године.

Новина је и да ће се промијенити структура намјене ових средстава у смислу смањења подршке текућој производњи са 72 на 66 одсто, а повећања подршке инвестицијама са 20 на 26 одсто, док би подршка системским мјерама остала на осам одсто учешћа у укупним средствима.

АНАЛИЗА СТАЊА

Изради поменутих студије се приступило још током прошле године, а претходила су јој детаљне анализе стања у сектору пољопривреде и руралних подручја Републике Српске.

Оне су показале да Српска има завидно учешће пољопривреде у бруто друштвеном производу (БДП), међу највећим у Европи, од 700 до 800 милиона марака или око седам одсто, али не захваљујући великој развијености пољопривреде, већ неразвијености осталих привредних грана.

Утврђено је и да Српска има око 30 одсто формално и неформално запослених у сектору аграра, али и да је релативно богата земљишним ресурсима - 0,83 хектара

пољопривредног, односно 0,68 хектара обрадивог земљишта по једном становнику, у односу на 0,21 на нивоу Европске уније.

Оно што не иде у прилог овом стратешком сектору је то што тек 26,8 одсто површина спада у одговарајућу бонитетну класу, односно прикладно је за обраду, али и то што је само 18 одсто пољопривредних домаћинстава тржишно оријентисано.

Урађене анализе показале су да је дошло и до значајног напретка у развоју појединих грана пољопривредне производње, док други индикатори, пак, показују потребу за додатним улагањима, прије свега у раст продуктивности пољопривредне производње.

У посматраном периоду обрађене површине су повећане за 20.000 хектара, односно 6,5 одсто, и оне су највеће код индустријског биља.

Када је у питању обим производње, он се код малине, јабуке, крушке, краставаца, рибе, млијека и овчијег меса кретао изнад 100 одсто задовољења домаћих потреба, а код меса перади и свињског меса изнад 90, односно 80 одсто.

У погледу спољнотрговинске размјене агроиндустријских производа није било значајнијих промјена и Република Српска је остала и даље високо зависна од увоза хране, са ниском покривношћу увоза извозом од 28 до 42 одсто.

Висока зависност од увоза хране створила је додатну забринутост у вријеме пандемије изазване вирусом корона, нарочито у периоду када је међународна трговина била отежана.

У СКЛАДУ СА ЗЕЛЕНОМ АГЕНДОМ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

На крају је констатовано и да је пољопривреда под директним утицајем климатских промјена. У петогодишњем периоду само једна година је била просјечна по климатским условима, док су остале биле сушне и поплавне.

Жели се повећати продуктивност и конкурентност

ИНТЕРВЈУ

товних раса и опреме у сточарству, подизање противградних мрежа и нових засада воћа, изградња система за наводњавање, куповина опреме за складиштење и прераду, те изградња и адаптација рибогојилишта. Висина подстицајних средстава износи 30 одсто за комерцијална и 15 одсто за некомерцијална газдинства.

Ту је и додатних 10 одсто за газдинства која се налазе изнад 600 метара надморске висине, као и 10 одсто за механизацију купљену од домаћих произвођача. Ове године већ је исплаћен дио средстава у износу од 3.616.000 марака. Наведена средства су исплаћена из Компензационог фонда из кога су обезбијеђена и додатна средства за ове намјене у висини од шест милиона марака.

АГРАР: У току претходне године контролама је утврђено да су неки произвођачи давали нетачне податке о засијаним површинама. Каква је ситуација ове године и да ли ће такви произвођачи бити санкционисани?

СЛАДОЈЕВИЋ: Контрола пријављених површина врши се посредством система етФАРМ, али и на лицу мјеста. Помоћу система етФАРМ се врши контрола пријављених парцела путем сателита, те се ти подаци упоређују са онима из регистра пољопривредних газдинстава и уписаним у катастрима.

И ове године теренска контрола је уочила недостатке на лицу мјеста код одређеног броја корисника. Утврђена су неслагања пријављених површина из Регистра пољопривредних газдинстава у односу на површине утврђене изласком комисије на лице мјеста.

КАПИТАЛНЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ ЗА 70 ОДСТО ВЕЋЕ У 2021. ГОДИНИ

Код одређеног броја корисника уочене су и дјелимично нетачно пријављене површине, а код осам пољопривредних произвођача неправилности на свим пријављеним површинама, те ће им министарство додијелити пасиван статус, односно неће моћи остварити подстицај у наредне двије године због давања нетачних података.

Када је у питању контрола сјетвених површина под меркантним пшеницом, знатно мањи број корисника је давао нетачне податке у односу на прошлу годину, од када је уведен систем контроле сјетвених површина посредством система етФАРМ.

Предраг СЛАДОЈЕВИЋ, директор Агенције за аграрна плаћања Републике Српске

Исплаћено 26 милиона КМ подстицајних средстава

Захваљујући одлукама Владе одобрено је и додатних 8,2 милиона за подстицаје у пољопривреди, а дио тих средстава већ је исплаћен, и то 3,6 милиона за капиталне инвестиције и 700.000 марака узгајивачима свиња, каже Сладоевић

имају уписане воћне засаде, односно произвођачи који се баве овом врстом производње. Ова подршка ће се односити на заснивање засада јабуке, крушке, шљиве или брескве површине једног хектара, а број садница по једном хектару за сваку воћну врсту је прописан поменути правилником. Цијена коштања једне саднице јабуке не може бити већа од 2,5 марака, а за остале воћне врсте од 2,95 марака. Овом мјером подржаће се садња 100 хектара нових засада воћа, за шта ће бити издвојено 500.000 марака.

Планирана је и подршка која се односи на ублажава-

ње трошкова производње насталих услед елементарних непогода које у задњих неколико година наносе огромне губитке у воћарској производњи. Она ће се односити на регистроване произвођаче крушке и коштничавих воћних врста који имају уписано минимално 0,5 хектара поменутих воћних врста. За ову намјену ће бити издвојен милион марака, док ће висина подстицаја износити до 500 марака по једном хектару.

И на крају, ту је и подршка произвођачима товних свиња. Уведена је због лошег стања у овој грани производње, а што говоре и чињени-

це да је откупна цијена товних свиња јако ниска, док је цијена житарица, а самим тим и сточне хране увећана од 40 до 60 одсто у односу на прошлу годину. Укупна подстицајна средства износе 700.000 марака, односно 43 марке по једном грлу. Ова мјера је већ реализована, а средства су исплаћена за 58 произвођача, који су у овом обрачунском периоду утовили 16.257 товних свиња.

АГРАР: На који начин ће подржати произвођаче пшенице?

СЛАДОЈЕВИЋ: Министарство је и ове године као и претходних подржало сјетву пшенице и ујарица по јединици сјетвене површине. Висина премије за сјетвене површине под пшеницом износила је 300 марака по једном хектару. Право на ову подстицајну мјеру остварила су 2.203 корисника који су засијали 12.814 хектара пшенице, а којима је већ исплаћено 3.845.000 марака.

АГРАР: И ове године актуелне су капиталне инвестиције. Колико су произвођачи заинтересовани за овај облик инвестирања?

СЛАДОЈЕВИЋ: Заинтересованост је из године у годину све већа, а што говоре и подаци да је за капиталне инвестиције у 2019. издвојено 5,6 милиона марака, а у 2020. години 10,7 милиона. Ове године захтјев за резервацију поднијело је 1.988 корисника и у ту сврху ће бити издвојено 17,6 милиона.

Ово је јако добра мјера коју је креирало министарство, а којом се подстиче куповина нове пољопривредне механизације, изградња нових објеката у сточарству, куповина јуница и бикова

Регресирано гориво

АГРАР: Пољопривредници и ове године могу рачунати на подршку за набавку регресираних дизел горива. Колико средстава је издвојено и колико је корисника обухваћено овом мјером? СЛАДОЈЕВИЋ: Регресирано дизел гориво је већ дуго низ година стална мјера подршке пољопривредним произвођачима од стране ресорног министарства. Ове године висина премије износи 0,50 марака по једном литру, односно за један хектар обрадивог земљишта корисници могу да преузму 100 литара дизел горива. За ову мјеру ће бити издвојено око 5.800.000 марака, а обухваћено је 12.300 корисника који ће преузети 11.500.000 литара дизел горива.

РАЗГОВАРАО:
ВЕЉКО ЗЕЉКОВИЋ
veljkoz@glasrpske.com

Динамика исплате подстицајних средстава из аграрног буџета Српске током ове године је на задовољавајућем нивоу и она су за шест одсто већа у односу на исти период прошле године. До сада је исплаћено више од 26 милиона конвертибилних марака, а што је 35 одсто од укупног аграрног буџета који износи 75 милиона.

Каже ово у интервјуу директор Агенције за аграрна плаћања Српске Предраг Сладоевић наводећи како је захваљујући одлукама Владе, односно Компензационог фонда, одобрено и додатних 8,2 милиона марака за подстицаје у пољопривреди, а дио тих средстава већ је исплаћен, и то 3,6 милиона за капиталне инвестиције и 700.000 марака за подршку производње узгајивачима свиња.

АГРАР: Министарство је недавно објавило Правилник о условима и начину остваривања подршке пољопривредним произвођачима у условима изазваним пандемијом. О каквој подршци је ријеч?

СЛАДОЈЕВИЋ: Овим правилником предвиђена су средства подршке у висини од 2.200.000 марака која ће бити издвојена из Компензационог фонда Републике Српске. Наведена новчана средства биће распоређена за три врсте подршке.

Прва је за подизање вишегодишњих засада воћа. Њу ће моћи остварити корисници који у регистру пољопривредних газдинстава

ПИШЕ: ВЕЉКО ЗЕЉКОВИЋ
veljkoz@glassrpske.com

ПРОЈЕКТИ:

Системи одбране од поплава

Локалне власти успориле изградњу дринског насипа

Влада Српске је у системе одбране од поплава од 2014. године па до данас уложила више 200 милиона марака, а средства су обезбијеђена преко Фонда солидарности, међународних донација, кредитног задужења или директно из буџета.

Како су истакли из ресорног министарства, у протеклом периоду у потпуности је обновљен и реконструисан Савски насип у дужини од око 90 километара, на цијелом приобаљу ријеке Саве у Српској, али је санирана и реконструисана у већем обиму и мрежа главних латералних канала на овом подручју.

У протеклом периоду мелиорациона мрежа, а која директно штити пољопривредне произвођаче од штете, била је запуштена. Министарство је препознало наведени проблем те у сарадњи са ЈУ "Воде Српске" приступило решавању ових проблема. Већ смо завршили значајне пројекте на подручју Козарске Дубице и Српца, али смо спремни и за наставак ових активности

Очекујемо од градских власти Бијељине да у што краћем року заврше са започетим активностима. На рачунима стоји 1,6 милиона евра и они ће бити оперативни чим градска администрација испуни своје обавезе и спроведе неопходне радње на експропријацији и издавању грађевинских дозвола

и у другим изразито пољопривредним подручјима у Српској - истакли су надлежни из ресорног министарства.

Када је у питању заштита Бијељине и цијеле Семберије од поплава, и ту је, како кажу, до сада веома много урађено. Уложено је више од 49 милиона марака. Нажалост, и поред благовремено обезбијеђених средстава, радови на изградњи дринског насипа и даље каскају.

Проблем су и даље неријешени имовински односи на траси овог насипа. Министарство је спровело све неопходне процедуре у

Сталан процес

Према ријечима надлежних због екстремних климатских промена објекте заштите од поплава неопходно је стално одржавати и унапређивати, јер борба са поплавама није активност која се једном спроведе и на томе буду завршене активности. То је сталан процес.

сврху проглашења општег интереса још прије четири, пет година, али финализа-

ција експропријације земљишта и даље није спроведена од стране локалних власти. Све стоји, иако је Влада Српске дозначила значајне износе градској управи за решавање имовинских односа на траси насипа и регулације ријеке Јање - истакли су из овог министарства.

Како су појаснили, на траси регулације ријеке Јање спроведена је процедура и радови завршени, док на траси насипа који се наставља на регулацију ријеке Јање експропријација није довршена.

ВЛАДА РС СПРОВЕЛА СВЕ НЕОПХОДНЕ ПРОЦЕДУРЕ

Очекујемо од града Бијељина да у што краћем року настави са започетим активностима. Министарство и "Воде Српске" имају спремна финансијска средства. На рачунима стоји 1,6 милиона евра и они ће бити оперативни чим градска администрација испуни своје обавезе и спроведе неопходне радње на експропријацији и издавању грађевинских дозвола, а што ће омогућити да буду започети и радови на 2,8 километара дугом дринском насипу, низводно од ушћа ријеке Јање - поручили су надлежни.

Како су истакли, у плану је и изградња канала у дужини од десет километара, а који би семберики простор требало да заштити од унутрашњих вода са Мајевице и да их спроведе у ријеку Саву. Завршетком овог пројекта и дринског насипа тзв. "касета Семберије" би била заштићена од поплава великих вода, како вањских тако и унутрашњих на прописани ранг заштите.

ПРОБЛЕМ НЕРИЈЕШЕНИ ИМОВИНСКИ ОДНОСИ

ПИШЕ: ВЕЉКО ЗЕЉКОВИЋ
veljkoz@glassrpske.com

ГЕНЕТИКА:

Заштита аутохтоних врста

ГАТАЧКО ГОВЕДО пред изумирањем

Пројекат ДНК типизације гатачког говеда у 2020. години показао је како је од 300 анализираних свега 16 грла, односно око пет одсто, означено као потенцијално аутохтоно.

Резултати су ово до којих су дошли у ресорном министарству, које је у сарадњи са Институтом за генетичке ресурсе Универзитета у Бањалуци, спровело ово истраживање.

Ситуација на терену је крајње алармантна и неопходна је хитна реакција, односно ревитализација гатачког говеда - поручили су из овог министарства наводећи да ће у наредном периоду бити спроведене активности које се односе на опстанак, ревитализацију гатачког говеда и плана стимулације у виду подстицаја у сврху решавања алармантног стања на терену када је у питању опстанак овог говеда.

Како су појаснили, ревитализација гатачког говеда

Имајући у виду да је гатачко говедо заштитни знак Гацка, а и цијеле Херцеговине, сматрамо да треба реаговати по хитном поступку и што прије спровести активности које ће довести до ревитализације ове расе говеда, истакли надлежни

се може извршити на начин да се потенцијално аутохтоне јединке одвоје, држе под контролисаним условима са посебним акцентом на даље размножавање.

Наставак рада на ДНК типизацији гатачког говеда ће повећати број потенцијално аутохтоних јединки гатачког говеда те омогућити бржу ревитализацију.

САМО ПЕТ ОДСТО ПОТЕНЦИЈАЛНО АУТОХТОНО

лизиацију. Имајући у виду да је гатачко говедо заштитни знак Гацка, а и цијеле Херцеговине, сматрамо да треба реаговати по хитном поступку, а у оквиру могућности, и у што скоријем року спровести даље активности које ће довести до ревитализације гатачког говеда - истакли су из овог министарства.

Додали су да у плану имају и заштиту говеда расе буша, јер је то од великог значаја за поднебље у којем је оно углавном егзистира. Активно сти које ће бити

примијењене односиће се на лоцирање јединки, остваривање контаката са лицима за праћење стања на терену и вршење пописа.

ПЛАНИРАНА И ЗАШТИТА ГОВЕДА РАСЕ БУША

Буша представља економску, културно-историјску и еколошку вриједност Републике Српске и као такво ова раса заслужује да јој буде посвећена посебна пажња у погледу очувања и повећања бројности те ће бити организовано чување компоненти биолошке разноликости ван њихових природних станишта - навели су надлежни додајући да је подизање свјести о значају очувања аутохтоних раса и одрживог коришћења генетичких ресурса изузетно важно за препознатљивост Српске.